

Jana SLÁDKOVÁ, *Albína Honzáková – portrét feministické ženy*, diplomová práce, školitel prof. Milan Hlavačka, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2012, 130 s.

Jana Sládková se ujala tématu i osoby, které už byly mnohokrát v různých souvislostech analyzovány. Svou práci rozčlenila do několika kapitol (Úvod, Paměti Albíny Honzákové, Přednášky, Studie a ostatní, Korespondenční činnost, Spolkový život, Závěr), ty pak ještě dále členila. Součástí práce je seznam pramenů a literatury a přílohy (vč. edice korespondence).

V úvodu Jana Sládková vlastně jen popsala, čemu se ve své práci bude věnovat, neformulovala zřetelně problém svého studia. V pasážích věnovaných představení doby, do níž se budoucí absolventka univerzity a středoškolská profesorka Albína Honzáková narodila (nikoli kterou vzhledem ke svému dlouhému věku prožila), charakterizuje autorka některé aspekty nepřesně a nepromyšleně (např. s. 16 *„Vůbec nepřicházelo v úvahu, aby žena byla samostatná. Vždy byla závislá na manželovi a to hlavně finančně. Vždyť v té době by se sama o sebe asi jen chvíli postarala, ale kdyby odešla s dětmi, což bylo neakceptovatelné, v životě by je sama neuživila“*; znalost konkrétních výsledků historického bádání by ji přesvědčila, kolik žen a v jakých sociálních podmínkách muselo své děti živit; navíc vlastní konkrétní životní osud matky Albíny Honzákové ukazuje opak!). Za mnohé další do důsledku nedomyšlené formulace bych uvedla i tu, která by se mohla s úspěchem stát východiskem diskuse nejen odborníků historiků, ale i psychologů (s. 15). *„Mužský a ženský svět začal být více rozdělován, což mohlo a dle mého názoru i vedlo ke konfliktům a nedorozuměním mezi muži a ženami, někdy i manžely. Lidé si to uvědomovali, ale nechávali tento problém bez povšimnutí.“*

Základním pramenem práce byly více než pětisetstránkové paměti Albíny Honzákové (1877-1973). Soustředění na tento typ pramene (a okouzlení jím) jsou pak bezesporu důvodem toho, že se autorka nezamyslela na základě domácích i zahraničních teoretických studií obecně nad vymezením otázky feminismu ve sledované době, a tak je mnohdy v této problematice text neukotvený. Koneckonců i sama Honzáková se vůči feminismu vymezovala, když psala svou práci o F. F. Plamínkové (zde na s. 62).

Paměti Albíny Honzákové (jejich dvě verze i okolnosti, za nichž je autorka začala psát) jsou ovšem samy o sobě pramenem zajímavým a zasloužily by si i komplexnější představení v kontextu pamětí jako historického pramene, ale také podrobnější i pozornější kritickou interpretaci; na některých místech Jana Sládková vlastně jen tlumočí vlastní hodnocení Albíny Honzákové.

Jana Sládková líčí na základě chronologického rámce životní osudy (a otcovu kariéru) Albíniých rodičů, pobyt v Kopidlně, životní zlom po otcově smrti a přestěhování do Prahy, rodinný režim v době studií dětí. Podrobně pak líčí její středoškolská studia i to, s jakými překážkami se Albína Honzáková musela během něj jako dívka vyrovnávat. Podrobně a (snad příliš popisně) pak představuje některé vlastní práce A. Honzákové, zejména její práci disertační o Mme Rolandové či o Německé kolonizaci v Čechách ve 13. století. Jistě by stálo za to zřetelněji ukotvit tyto práce i v rámci české dobové historiografie.

V souvislosti s úlohou gymnázia Minerva v životě Albíny Honzákové je pochopitelné, že se jejímu působení na této významné instituci Jana Sládková důkladně věnovala (ale obecně pak shrnula i životní role učitelek), stejně tak jako jejímu podílu na vzniku publikace Československé studentky 1890-1930 a rozhodnutí napsat biografii o F. F. Plamínkové. Jana Sládková neopomněla ani přednášky (zejména masarykovské v roce 1937) Albíny Honzákové a další její veřejnou aktivitu. Upozornila v těchto souvislostech i na to, jak významnou úlohu hrála v jejím odborném a veřejném životě korespondence a jak bohatou korespondenční „sít“ Honzáková splétala.

Poznámkový aparát této diplomové práce by si zasloužil v některých aspektech větší pozornost (např. práce Žena v českých zemích od středověku do 20. století, Praha 2009 má konkrétní redaktory), problematikou se zabývala Marie Malá, nikoli Magda Malá, Hlaváčová místo Hlaváčková, s. 21. Na druhé straně je ovšem třeba pochválit, že se tu autorka snažila stručně, ale výstižně představit ty, o nichž v textu pojednává. Některé gramatické chyby jsem zanesla přímo do textu, protože mi „ujela ruka“.

Pro práci je charakteristická také jistá vnitřní nesourodost některých pasáží textu (s. 36 „Chodila na procházky, radost jí dělala proměna přírody. Večer se chodila dívat na hru barev v oblacích a na měnící se barevné závoje tamějšího kopce. V roce 1969 jí ministr školství Bezdíček udělil titul zasloužilá učitelka), stylistická nezralost (za mnohé příklady s. 22 „tuto práci mu zprostředkovala rakousko-pruská válka“, tamtéž „práce byla ctihodná, ale také dosti náročná“, s. 26 „/děti/ měly spoustu volného času, na kterém se mohly do sytosti vydovádět“). Na některých místech vede nepromyšlenost formulace až k nesrozumitelnosti (např. s. 78: „Na sklonku toho století se utvářelo dělnické marxistické hnutí s cílem rovnoprávnosti obou pohlaví, dle názorů Karla Marxe prohlášené v roce 1860. Mimo jiné u nás ještě existovalo vlastenecké a celonárodní hnutí.“)

Práci tak – soudím – chybí vypsaná ruku, někde se zdá, že autorka příliš podléhá dikci pramene, autorce chybí větší tvůrčí zkušenost a její práci pak „poslední kritické čtení“. Na tyto záležitosti upozorňuji i jako na obecný problém, nejen ve vztahu k této konkrétní práci, protože schopnost se kultivovaně vyjadřovat k profesi historika patřilo a patřit by i nadále mělo.

Celkově lze shrnout, že Jana Sládková rozebrala důležitý ego-dokument, dosud úplně nevytěžený; na hlubší analýzu ale bude čekat i poté, co Jana Sládková svou práci dokončila. Podařilo se jí na základě tohoto pramene, ale i další odborné literatury přiblížit životní osud Albíny Honzákové, její rodinné kořeny, profesní dráhu, odbornou činnost i veřejné aktivity. Je třeba také ocenit, že se pozastavila i u toho, jak tato vzdělaná a veřejně činná žena trávila stáří a jak vzdorovala strastem, které přináší. To je jeden z důležitých a aktuálních problémů, jemuž se bude historiografie v budoucnu bezesporu věnovat.

Jana Sládková napsala diplomovou práci, která splňuje daná kritéria, **doporučuji ji k obhajobě**, na autorce pak bude záležet, zda obhájí na **velmi dobrou**.

V Praze 31. května 2012

Doc. PhDr. Magdaléna Pokorná, CSc.